Europos Parlamentas
2024-2029

PRIIMTI TEKSTAI

P10_TA(2026)0261

2025 m. Komisijos ataskaita dėl Serbijos

2026 m. liepos 8 d. Europos Parlamento rezoliucija dėl 2025 m. Komisijos ataskaitos dėl Serbijos (2025/2255(INI))

Europos Parlamentas,

– atsižvelgdamas į Europos Bendrijų bei jų valstybių narių ir Serbijos Respublikos stabilizacijos ir asociacijos susitarimą[1], kuris įsigaliojo 2013 m. rugsėjo 1 d.,

– atsižvelgdamas į 2009 m. gruodžio 19 d. Serbijos paraišką dėl narystės ES,

– atsižvelgdamas į 2011 m. spalio 12 d. Komisijos nuomonę dėl Serbijos paraiškos dėl narystės Europos Sąjungoje (COM(2011)0668), 2012 m. kovo 1 d. Europos Vadovų Tarybos sprendimą suteikti Serbijai šalies kandidatės statusą ir 2013 m. birželio 28 d. Europos Vadovų Tarybos sprendimą pradėti derybas su Serbija dėl stojimo į ES,

– atsižvelgdamas į 2023 m. vasario 27 d. Briuselio susitarimą ir 2023 m. kovo 18 d. Ochrido pagrindų susitarimą bei jo įgyvendinimo priedą,

– atsižvelgdamas į 2021 m. rugsėjo 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2021/1529, kuriuo nustatoma Pasirengimo narystei paramos priemonė (PNPP III)[2],

– atsižvelgdamas į 2024 m. gegužės 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2024/1449, kuriuo nustatoma Vakarų Balkanų reformų ir ekonomikos augimo priemonė[3],

---

1 OL L 278, 2013 10 18, p. 16, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_internation/2013/490/oj.
2 OL L 330, 2021 9 20, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1529/oj.
3 OL L, 2024/1449, 2024 5 24, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1449/oj.

– atsižvelgdamas į 2003 m. birželio 19–20 d. Salonikuose vykusiame Europos Vadovų Tarybos susitikime pateiktas pirmininkavusios valstybės narės išvadas,

– atsižvelgdamas į 2018 m. gegužės 17 d. Sofijoje ir 2020 m. gegužės 6 d. Zagrebe vykusių ES ir Vakarų Balkanų aukščiausiojo lygio susitikimų deklaracijas,

– atsižvelgdamas į Europos Tarybos Tautinių mažumų apsaugos pagrindų konvenciją, kurią Serbija ratifikavo 2001 m., ir į Europos Tarybos Europos regioninių arba mažumų kalbų chartiją, kurią Serbija ratifikavo 2006 m.,

– atsižvelgdamas į 2025 m. kovo 27 d. paskelbtą „Amnesty International“ techninę ataskaitą „Serbija: žurnalistai, tapę „Pegasus“ šnipinėjimo programinės įrangos taikiniu“ (angl. „Serbia: journalists targeted with Pegasus spyware“) (EUR 70/9186/2025), kurioje aprašoma, kaip tiriamosios žurnalistikos atstovai tapo „Pegasus“ šnipinėjimo programinės įrangos taikiniu,

– atsižvelgdamas į 2026 m. kovo 19 d. paskelbtą „Freedom House“ ataskaitą „Laisvė pasaulyje 2026 m.“ (angl. „Freedom in the World 2026“) apie Serbiją,

– atsižvelgdamas į 2025 m. gegužės 2 d. organizacijos „Žurnalistai be sienų“ paskelbtą 2025 m. pasaulio spaudos laisvės indeksą,

– atsižvelgdamas į 2025 m. liepos 1 d. Skopjėje (Šiaurės Makedonija) vykusį Vakarų Balkanų vadovų susitikimą dėl Vakarų Balkanų ekonomikos augimo plano,

– atsižvelgdamas į 2025 m. gruodžio 17 d. ES ir Vakarų Balkanų aukščiausiojo lygio susitikimo deklaraciją,

– atsižvelgdamas į 2025 m. gruodžio 16 d. Tarybai pirmininkavusios valstybės narės išvadas dėl plėtros,

– atsižvelgdamas į 2014 m. rugpjūčio 28 d. pradėtą Berlyno procesą,

– atsižvelgdamas į 2025 m. spalio 22 d. vykusio 2025 m. aukščiausiojo lygio susitikimo dėl Berlyno proceso pirmininko išvadas,

– atsižvelgdamas į 2020 m. spalio 6 d. Komisijos komunikatą „Vakarų Balkanų ekonomikos ir investicijų planas“ (COM(2020)0641),

– atsižvelgdamas į 2023 m. lapkričio 8 d. Komisijos komunikatą „Naujas Vakarų Balkanų ekonomikos augimo planas“ (COM(2023)0691),

– atsižvelgdamas į 2025 m. liepos 8 d. Komisijos komunikatą „2025 m. teisinės valstybės principo taikymo ataskaita. Teisinės valstybės

padėtis Europos Sąjungoje“ (COM(2025)0900) ir prie jo pridėtą Komisijos tarnybų darbinį dokumentą „2025 m. teisinės valstybės principo taikymo ataskaita. Šalies skyrius dėl teisinės valstybės padėties Serbijoje“ (SWD(2025)0931),

– atsižvelgdamas į 2025 m. lapkričio 4 d. Komisijos komunikatą „2025 m. komunikatas dėl ES plėtros politikos“ (COM(2025)0690) ir prie jo pridėtą Komisijos tarnybų darbinį dokumentą „2025 m. ataskaita dėl Serbijos“ (SWD(2025)0755),

–– atsižvelgdamas į 2013 m. balandžio 19 d. pirmąjį susitarimą dėl Serbijos ir Kosovo vyriausybių santykių normalizavimo principų ir 2015 m. rugpjūčio 25 d. susitarimus, taip pat į vykstantį ES tarpininkaujamą dialogą dėl santykių normalizavimo,

– atsižvelgdamas į 2022 m. rugpjūčio 19 d. paskelbtą Europos saugumo ir bendradarbiavimo organizacijos Demokratinių institucijų ir žmogaus teisių biuro (ESBO ODIHR) rinkimų stebėjimo misijos galutinę ataskaitą dėl 2022 m. balandžio 3 d. Serbijoje įvykusių išankstinių parlamento ir prezidento rinkimų,

– atsižvelgdamas į 2024 m. vasario 28 d. paskelbtą ESBO ir Demokratinių institucijų ir žmogaus teisių biuro rinkimų stebėjimo misijos parengtą galutinę ataskaitą dėl 2023 m. gruodžio 17 d. išankstinių Serbijos parlamento rinkimų,

– atsižvelgdamas į 2006 m. gruodžio mėn. ir 2020 m. kovo mėn. Europos Vadovų Tarybos išvadas ir 1993 m. birželio 21–22 d. Europos Vadovų Tarybai pirmininkavusios valstybės narės išvadas, dar vadinamas Kopenhagos kriterijais,

– atsižvelgdamas į 2025 m. rugpjūčio 4 d. JT specialiųjų pranešėjų pareiškimus dėl Serbijos vyriausybės represijų prieš studentų judėjimą,

– atsižvelgdamas į Serbijos Konstitucijos 14 straipsnį dėl tautinių mažumų apsaugos,

– atsižvelgdamas į savo ankstesnes rezoliucijas dėl Serbijos, ypač į 2025 m. spalio 22 d. rezoliuciją dėl poliarizacijos ir išaugusių represijų Serbijoje praėjus vieniems metams nuo Novi Sado tragedijos[4],

– atsižvelgdamas į savo 2026 m. kovo 11 d. rezoliuciją dėl ES plėtros strategijos,

– atsižvelgdamas į 2026 m. sausio 22–24 d. vykusią Užsienio reikalų

---

4 OL C, C/2026/2098, 2026 4 29, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2026/2098/oj.

komiteto komandiruotę į Serbiją,

– atsižvelgdamas į Darbo tvarkos taisyklių 55 straipsnį,

– atsižvelgdamas į Užsienio reikalų komiteto pranešimą (A10-0163/2026),

A. kadangi plėtra yra viena iš pagrindinių ES užsienio politikos priemonių ir strateginė geopolitinė investicija į ilgalaikę taiką, stabilumą, saugumą ir gerovę žemyne;

B. kadangi kiekviena plėtros procese dalyvaujanti valstybė yra vertinama pagal savo nuopelnus siekiant atitikti Kopenhagos kriterijus, užtikrinti pagarbą Europos bendroms vertybėms, mažumų apsaugą ir nesvyruojantį įsipareigojimą jų laikytis, taip pat politikos suderinimą su ES bendra užsienio ir saugumo politika; kadangi nėra jokių trumpesnių kelių siekiant narystės ES;

C. kadangi Serbija turi dėti papildomas pastangas toliau derinti savo užsienio politiką su ES užsienio ir saugumo politika, nes tam tikri veiksmai, pareiškimai ir aukšto lygio ryšiai, įskaitant Serbijos prezidento dalyvavimą 2025 m. gegužės 9 d. Maskvoje vykusiame kariniame parade, prieštarauja pagrindinėms ES užsienio politikos pozicijoms, ypač Rusijos atžvilgiu;

D. kadangi su ES susijusios reformos Serbijoje labai sulėtėjo arba regresavo keliose svarbiausiose srityse, visų pirma pagrindinėse stojimo proceso srityse, tokiose kaip teisinė valstybė, pagrindinės teisės ir žiniasklaidos laisvė; kadangi Komisija atkreipė dėmesį į nuolatinius demokratinių institucijų veikimo trūkumus; kadangi iki šiol preliminariai uždaryti tik 2 iš 35 derybų skyrių;

E. kadangi pastaraisiais metais valdančioji koalicija Serbijoje nuolat mažino politines teises ir pilietines laisves, darydama spaudimą nepriklausomai žiniasklaidai, akademinei bendruomenei, etninėms mažumoms, politinei opozicijai ir pilietinės visuomenės organizacijoms, kartu sistemingai silpnindama institucijas ir panaikindama ribas tarp politinių veikėjų bei valstybės ir žiniasklaidos galių;

F. kadangi Serbija tebėra svarbi kovos arena užsienio dezinformacijos kampanijoms, visų pirma Rusijos ir Kinijos, kurios siekia kurti antivakarietiškus naratyvus, kurių daugelį taip pat kuria ir platina vidaus veikėjai; kadangi Rusijos propagandos kanalai, tokie kaip „RT Balkan“ (anksčiau „Russia Today“) ir „Sputnik“, laisvai veikia Serbijoje ir daro didelę įtaką formuodami prieš ES ir demokratiją nukreiptus naratyvus bei skleisdami juos visame regione; kadangi šiuos naratyvus stiprina nacionalinė su valstybe susijusi žiniasklaida;

G. kadangi, remiantis 2024 m. nepriklausomų žiniasklaidos stebėtojų duomenimis, Serbijos žiniasklaida toliau rodo demokratijos

nuosmukį: valdančioji dauguma užima daugiau nei 90 proc. nacionalinių televizijos stočių pagrindinio laiko naujienų laidose ir yra vaizduojama daugiausia neutraliai arba teigiamai, o opozicijai skiriama mažiau nei 10 proc. laidos laiko ir ji daugiausia vaizduojama neigiamai;

H. kadangi, vadovaujantis 23 skyriumi, Serbija turi įrodyti, kad iš tikrųjų geriau užtikrinamas veiksmingas tautinėms mažumoms priklausančių asmenų teisių įgyvendinimas; kadangi religijos laisvė yra pagrindinė Europos vertybė ir pagrindinė žmogaus teisė; kadangi dėl to Serbija privalo, laikydamasi savo tarptautinių įsipareigojimų ir įsipareigojimų žmogaus teisių srityje, gerbti ir užtikrinti šią laisvę visiems jos teritorijoje gyvenantiems asmenims;

I. kadangi socialinė padėtis Serbijoje tebėra sudėtinga; kadangi UNICEF pažymi, kad Serbija yra viena iš Europos šalių, kuriose lygybė yra mažiausia; kadangi 2024 m. 13,6 proc. gyventojų patyrė didelį materialinį ir socialinį nepriteklių, 2023 m. skurdo ar socialinės atskirties rizikos lygis siekė 27,2 proc., o jaunimo nedarbas – 24,5 proc.; kadangi kaimo gyventojai tebėra ypač pažeidžiami;

J. kadangi ES tebėra pagrindinė Serbijos prekybos partnerė, – 2024 m. teko 58,3 proc. visos Serbijos prekybos, – pagrindinis investicijų šaltinis ir didžiausia finansinės paramos teikėja; kadangi ES tebėra didžiausias serbų, dirbančių ES, perlaidų, kurios yra esminis ir stabilus pajamų šaltinis daugeliui Serbijos namų ūkių ir atlieka svarbų vaidmenį šalies ekonomikoje;

Įsipareigojimas siekti narystės ES

1. pabrėžia, kad pažanga siekiant narystės ES – vien nuopelnais grindžiamas procesas – priklauso nuo visapusiško ES vertybių gerbimo ir demokratijos, teisinės valstybės ir pagrindinių teisių, kurios visos yra įtvirtintos Kopenhagos kriterijuose, laikymosi; pabrėžia, kad tai reiškia ne tik reformų priėmimą, bet ir nuodugnų bei visapusišką jų įgyvendinimą, nes nuolatinis atotrūkis tarp teisės aktų suderinimo ir veiksmingo jų įgyvendinimo ir toliau kenkia Serbijos pažangai; pabrėžia, kad kiekvienos šalies kelias integracijos į ES link turi būti vertinamas pagal jos nuopelnus ir kad nė viena šalis neturėtų būti susieta su kita šalimi ar laikoma rinkinio dalimi; pabrėžia, kad negali būti jokių nuolaidų, susijusių ES vertybėmis ir pagrindiniais principais, nes stojimas į ES yra techninis ir politinis procesas;

2. pažymi, kad, remiantis 2025 m. Komisijos ataskaita, buvo atlikti tam tikri parengiamieji darbai ir Komisijos rekomendacijomis buvo iš dalies įgyvendintos; vis dėlto apgailestauja dėl to, kad pagrindiniai Serbijos įsipareigojimai, išdėstyti jai skirtame 2024 m. lapkričio mėn. neoficialiame dokumente, kuriais siekiama pašalinti likusias kliūtis

atidaryti 3 derybinį skyrių, iš esmės tebėra neįvykdyti; atsižvelgdamas į tai, apgailestauja dėl pastarojo meto vyriausybės provokacinių kalbų, nukreiptų prieš šalis, kurios nepritarė 3 derybinio skyriaus atidarymui;

3. pabrėžia, kad plėtros proceso patikimumas turi būti išsaugotas taikant griežtas ir teisingas sąlygas, kartu užtikrinant, kad reformų pastangos būtų tinkamai pripažintos, kai tai yra reikalinga;

4. primena Serbijos pareikštą įsipareigojimą, kad narystė ES yra jos strateginis tikslas, tačiau pažymi, kad nurodyti įsipareigojimai neatsispindėjo praktikoje, kaip parodo, pvz., tai, kad Serbijos aukščiausieji atstovai nedalyvavo 2025 m. gruodžio mėn. ES ir Vakarų Balkanų aukščiausiojo lygio susitikime; pabrėžia, kad šie nuolatiniai nukrypimai reikalauja paaiškinti Serbijos europinį kursą; ragina Serbiją apčiuopiamai pademonstruoti ilgalaikį įsipareigojimą laikytis ES vertybių ir standartų bei nuosekliai laikytis savo įsipareigojimo siekti narystės ES;

5. pakartoja strateginę Vakarų Balkanų svarbą dabartinėmis geopolitinėmis aplinkybėmis ir visos ES saugumui bei stabilumui; pabrėžia, kad dėl savo geopolitinės padėties Serbija daro tiesioginį poveikį bendram regiono stabilumui; todėl smerkia Serbijos bandymą sukurti įtakos sferą ir jos veiklą, kuria kenkiama kaimyninių šalių suverenitetui;

6. pakartoja, kad Serbija turi aiškiai ir nuosekliai parodyti savo geopolitinę kryptį ES atžvilgiu, be kita ko, visapusiškai prisiderindama prie ES bendros užsienio ir saugumo politikos (BUSP), visų pirma ribojamųjų priemonių, kurių ES ėmėsi Rusijos agresijos karo prieš Ukrainą kontekste, ir reiškia didelį susirūpinimą dėl to, kad Serbija ir toliau savo užsienio politikos pilnai nesuderina su ES BUSP; apgailestauja, kad jos suderinimas Serbijoje yra vienas žemiausių iš visų šalių kandidačių; pažymi, kad Serbijos užsienio politikos nesuderinimas su ES užsienio politika, įskaitant tai, kad ji nepriėmė ribojamųjų priemonių, neatitinka vieno iš konkrečių tikslų, nustatytų Reformų ir ekonomikos augimo priemonės reglamento[5] 3 straipsnyje; pakartoja savo nuomonę, kad visiškas suderinimas tebėra nediskutuotinas stojimo reikalavimas; palankiai vertina Serbijos neseniai įvykdytą suderinimą su Tarybos sprendimais

---

5 2024 m. gegužės 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2024/1449, kuriuo nustatoma Vakarų Balkanų reformų ir ekonomikos augimo priemonė (OL L, 2024/1449, 2024 5 24, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1449/oj).

(BUSP) 2026/438[6] ir (ES) 2025/490[7] ir jį palankiai vertina, tačiau pakartoja, kad selektyvus suderinimas yra nepakankamas;

7. Apgailestauja dėl nuolatinių glaudžių Serbijos ryšių ir partnerystės su Rusija stiprinimo, nes tai kelia susirūpinimą dėl jos strateginės krypties ir kenkia patikimam keliui siekiant narystės ES; pabrėžia, kad Serbijos kelias į Europos Sąjungą reikalauja aiškaus strateginio pasirinkimo; pabrėžia, kad ES ir kitų geopolitinių subjektų pusiausvyros politika yra nesuderinama su politiniu pasitikėjimu, kurio tikimasi iš šalies kandidatės; ragina Serbijos valdžios institucijas susilaikyti nuo viešų pareiškimų ir veiksmų, kurie prieštarauja pagrindinėms ES užsienio ir saugumo politikos pozicijoms;

8. yra labai susirūpinęs dėl Rusijos ir Kinijos investicijų Serbijoje ir jų didėjančios įtakos politiniams ir ekonominiams procesams regione; smerkia Rusijos Federacijos ekonominio vystymosi ministro, įtraukto į ES sankcijų sąrašą, 2026 m. kovo mėn. surengtą aukšto lygio vizitą į Belgradą; ragina nedelsiant uždaryti vadinamąjį Rusijos ir Serbijos humanitarinį centrą Niše, kuris veikia kaip Rusijos karinės žvalgybos agentūros GRU veiklos iš šalies kandidatės bazė, ir primygtinai ragina Serbiją nutraukti visą karinį bendradarbiavimą su Rusija, nes tai kelia pagrįstų klausimų dėl Serbijos strateginės krypties ir darnos su ES saugumo interesais; smerkia Rusijos užsienio kišimosi veiklą Serbijoje; primena, kad Serbija aktyviai naudojama kaip regioninė platforma dezinformacijos ir klaidinančios informacijos kampanijoms Vakarų Balkanų regione skleisti;

9. reiškia susirūpinimą dėl Serbijos vykdomo karinių pajėgų telkimo, taip pat dėl vis priešiškesnės retorikos kaimyninių šalių atžvilgiu ir Serbijos bendradarbiavimo su Kinija saugumo ir gynybos srityje stiprinimo, įskaitant specialiųjų pajėgų pratybas ir strateginių susitarimų plėtrą, taip pat dėl didėjančio Kinijos saugumo ir stebėjimo technologijų naudojimo; griežtai smerkia tai, kad Serbija neseniai įsigijo Kinijos balistinių raketų „oras-žemė“ (CM-400AKG); įspėja, kad šis karinis stiprinimas keičia regiono saugumo pusiausvyrą ir kenkia regiono stabilumui bei gerų kaimyninių santykių su aplinkinėmis NATO valstybėmis narėmis palaikymui; pabrėžia, kad tokie viešieji pirkimai prieštarauja ES BUSP ir kelia

---

6 2026 m. vasario 23 d. Tarybos sprendimas (BUSP) 2026/438, kuriuo iš dalies keičiamas Sprendimas (BUSP) 2022/266 dėl ribojamųjų priemonių, taikytinų reaguojant į Rusijos Federacijos sprendimą neteisėtai pripažinti, okupuoti ar aneksuoti tam tikras vyriausybės nekontroliuojamas Ukrainos teritorijas (OL L, 2026/438, 2026 2 23, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2026/438/oj).

7 2025 m. vasario 18 d. Tarybos sprendimas (ES) 2025/490 dėl Susitarimo dėl Kroatijos Respublikos dalyvavimo Europos ekonominėje erdvėje ir trijų susijusių susitarimų sudarymo Europos Sąjungos vardu (OL L, 2025/490, 2025 3 18, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2025/490/oj).

rimtų klausimų dėl Serbijos geopolitinės orientacijos; pabrėžia, kad dideli gynybos pirkimai iš autoritarinių ES strateginių konkurentų reikalauja visiško skaidrumo ir atidaus jų pasekmių regioniniam stabilumui, sąveikai ir Serbijos deklaruotai europinei orientacijai įvertinimo; susirūpinęs atkreipia dėmesį į neseniai paskelbtą Serbijos valdančiosios partijos ir Kinijos komunistų partijos bendradarbiavimo memorandumą, dėl kurio kyla papildomų klausimų dėl Serbijos strateginio įsipareigojimo siekti narystės ES;

10. smerkia tai, kad Serbija tapo Rusijos žvalgybos tarnybų, vykdančių sabotažo veiklą Europoje, baze; yra rimtai susirūpinęs dėl patikimų pranešimų, rodančių, kad Serbija tapo pagrindiniu operatyviniu centru Rusijos hibridinei ir destabilizavimo veiklai Europoje; atkreipia dėmesį visų pirma į užfiksuotus atvejus, kai asmenys, kuriuos verbavo ir finansavo su Rusijos žvalgyba susiję subjektai, vykdė koordinuotas provokacijas ir veiksmus, kuriais siekta kurstyti etninę ir religinę įtampą ES valstybėse narėse; be to, atkreipia dėmesį į pranešimus apie organizuotus tinklus, veikiančius iš Serbijos teritorijos, įskaitant asmenų mokymą ir dislokavimą destabilizuojantiems veiksmams kitose Europos valstybėse ir ES kaimyninėse šalyse; ragina Serbijos valdžios institucijas imtis neatidėliotinų ir veiksmingų priemonių tokiai veiklai tirti, užkirsti jai kelią ir bausti už ją;

11. apgailestauja dėl to, kad Serbija susilaikė balsuodama dėl 2026 m. vasario mėn. JT Generalinės Asamblėjos rezoliucijos, kuria remiamas teisingas ir ilgalaikis taikos procesas Ukrainoje; laikosi nuomonės, kad tokie balsavimai dar labiau silpnina pasitikėjimą Serbijos strateginiu įsipareigojimu eiti europiniu keliu;

12. yra susirūpinęs dėl to, kad Serbija išlaiko stebėtojos statusą Kolektyvinio saugumo sutarties organizacijos – saugumo struktūros, kuriai vadovauja Rusijos Federacija – Parlamentinėje asamblėjoje ir toliau įgyvendina laisvosios prekybos susitarimą su Eurazijos ekonomine sąjunga;

13. apgailestauja dėl to, kad Serbija padarė tik nedidelę pažangą arba nepadarė jokios, kad atitiktų narystės ES kriterijus pagal daugelį kitų derybų skyrių; atkreipia dėmesį į tai, kad įsteigta operatyvinė grupė, kurios tikslas – paspartinti su ES susijusių reformų įgyvendinimą; ragina Serbiją pademonstruoti konkrečius ir išsamius veiksmus, rodančius šalies įsipareigojimą įgyvendinti reformas, kurių reikia siekiant narystės ES; pakartoja, kad stojimo į ES derybos su Serbija turėtų būti tęsiamos tik tada, kai Serbija prisijungs prie ES sankcijų Rusijai, bei remiantis išmatuojama ir tvaria pažanga pagrindinių principų skyriuje, visų pirma teisinės valstybės, laisvų ir sąžiningų rinkimų, kovos su korupcija ir organizuotu nusikalstamumu, teismų nepriklausomumo, žiniasklaidos laisvės, viešojo administravimo reformos ir demokratinių institucijų veikimo srityse; ragina Komisiją griežtai taikyti pirmenybės pagrindiniams klausimams principą ir

atsižvelgti į reikšmingą finansinės paramos, teikiamos pagal pasirengimo narystei priemones, spartos ir intensyvumo sumažėjimą;

14. pakartoja, kad stojimas į ES yra visos visuomenės procesas, ir ragina Serbijos vyriausybę skatinti Serbijos gyventojų supratimą apie stojimo į ES svarbą, naudą ir su juo susijusius įsipareigojimus, ES finansinę paramą bei su stojimu susijusias reformas; ragina ES ir jos institucijas stiprinti komunikacijos ir informavimo pastangas Serbijoje, siekiant geriau pabrėžti ES paramos poveikį ir naudą;

15. pakartoja savo raginimą Serbijai daryti patikimą pažangą ir dėti daugiau pastangų kovojant su užsienio ir vidaus manipuliavimu informacija ir kišimusi, įskaitant dezinformaciją ir prieš ES bei Vakarus nukreiptą retoriką, kas daro neigiamą poveikį ir už Serbijos ribų visame regione;

16. apgailestauja dėl to, kad Serbijoje parama narystei ES yra menka, nes vyriausybės kontroliuojama žiniasklaida ir kai kurie vyresnieji Serbijos pareigūnai ir valdančiosios partijos nariai, taip pat ir užimantys aukščiausias pareigas, ilgą laiką skleidžia manipuliacinį prieš ES nukreiptą naratyvą; ragina Serbiją kovoti su dezinformacija, be kita ko, apie Rusijos agresiją prieš Ukrainą, ir visų pirma nutraukti savo pačios valstybės remiamas dezinformacijos kampanijas, kartu skatinant nuoseklų ir konstruktyvų orientavimąsi į ES; ragina ES intensyvinti bendradarbiavimą su Serbijos nevyriausybinėmis organizacijomis siekiant stiprinti demokratinį atsparumą ir kovoti su hibridinėmis grėsmėmis; labai apgailestauja dėl nuolatinių, nuoseklių ir sistemingų prieš Vakarus nukreiptų naratyvų Serbijos žiniasklaidoje, nes ES daugiausia vaizduojama neigiamai, o Rusija, Kinija ir vis dažniau Jungtinės Amerikos Valstijos nušviečiamos teigiamai;

17. ypač susirūpinęs atkreipia dėmesį į Komisijos išvadą, kad Serbija nesiėmė jokių veiksmų, kuriais būtų kovojama su užsienio vykdomu manipuliavimu informacija ir kišimusi; ragina Serbiją nedelsiant priimti ir įgyvendinti išsamią nacionalinę demokratinio atsparumo sistemą, įskaitant aiškias institucines atsakomybes, reguliarias viešas ataskaitas ir nepriklausomų priežiūros institucijų apsaugą; ragina ES stiprinti savo strateginę komunikaciją ir buvimą Serbijoje, siekiant kovoti su prieš ES nukreiptais naratyvais; ragina Serbijos valdžios institucijas ištirti visus jos teritorijoje veikiančius su dezinformacija susijusius tinklus, išardyti juos ir stiprinti bendradarbiavimą su ES valstybėmis narėmis bei partnerėmis kovojant su hibridinėmis grėsmėmis ir užsienio kišimusi; primygtinai ragina Komisiją su atitinkamomis interneto platformomis paaiškinti, kodėl buvo sustabdyta keletas žiniasklaidos priemonių profilių, žinomų dėl Serbijos vyriausybės kritikavimo;

18. atmeta visus Serbijos pareigūnų įtarimus, kad ES ir kai kurios jos valstybės narės dalyvavo organizuojant nuo 2024 m. vykstančius

studentų protestus siekdamos inicijuoti „spalvinę revoliuciją“; apgailestauja dėl to, kad aukščiausi valstybės pareigūnai aktyviai skleidžia sąmokslo teorijas apie tai, kad stogo dalis įgriuvo dėl sabotažo ar teroristinio išpuolio, kurį vykdė ir palaikė ES nariai; pakartoja, kad griežtai smerkia neteisėtą ES piliečių, padariusių pareiškimus, kuriais jie parėmė protestuojančius studentus, suėmimą ir išsiuntimą; taip pat atmeta nepagrįstus Serbijos valdžios institucijų įtarimus, kad Kroatija kišosi į 2026 m. kovo mėn. surengtus vietos rinkimus ir juose dalyvavo; smerkia visus tokius melagingus įtarimus;

19. smerkia nepriimtiną elgesį, įžeidimus ir neigiamą retoriką, nukreiptą prieš Europos Parlamento narius ir kitus politinius veikėjus, įskaitant 2026 m. sausio mėn. vykusios Užsienio reikalų komiteto komandiruotės į Serbiją dalyvius; atsižvelgdamas į tai, apgailestauja dėl 2025 m. rugsėjo mėn. Serbijos prezidento padarytų pareiškimų, kuriuose nepagarbiai minimi Europos Parlamento nariai;

20. pakartoja, kad yra susirūpinęs dėl nuolaidaus Komisijos požiūrio į Serbiją, atsižvelgiant į tai, kad šioje šalyje jau visus metus prastėja teisinės valstybės, demokratijos ir pagrindinių teisių padėtis, ir į jos destabilizuojančią įtaką visam regionui; primygtinai ragina Komisiją laikytis pagrindinių ES vertybių ir kalbėti su Serbija aiškia kalba, nuosekliai nurodant didelius jos trūkumus, pažangos stoką ir net regresą; palankiai vertina tai, kad už plėtrą atsakingas Komisijos narys pradėjo kalbėti apie Serbijos trūkumus ir paskelbė, kad teisėkūros reformų pagrindu Serbijai skiriamos lėšos bus sustabdytos; įspėja dėl bet kokių galimų sistemingų Serbijos mėginimų trukdyti kaimyninėms šalims sparčiai siekti narystės ES, visų pirma atsižvelgiant į jos pačios sąstingį stojimo procese; ragina Serbiją labiau suderinti savo vizų politiką su ES sudarytu trečiųjų šalių, kurių piliečiams reikia vizų, sąrašu;

Demokratija ir teisinė valstybė

21. reiškia susirūpinimą dėl gilėjančios politinės krizės Serbijoje, nes nuo 2024 m. lapkričio mėn. visoje šalyje vyksta masiniai protestai, kurie atspindi Serbijos žmonių reakciją į sisteminę korupciją ir atskaitomybės ir skaidrumo trūkumą šalyje; pažymi, jog 2026 m. sausio mėn. Parlamento faktų nustatymo misijoje nustatyta, kad pagrindiniai juos paskatinę veiksniai yra didėjanti poliarizacija, ribotas parlamentinis dialogas ir sumažėjęs pasitikėjimas institucijomis; reiškia susirūpinimą dėl to, kad korupcija vis dar paplitusi daugelyje sričių, o pažanga reikalauja stiprios politinės valios veiksmingai kovoti su korupcija ir imtis griežtų baudžiamosios teisenos priemonių reaguojant į aukšto lygio korupcijos atvejus;

22. su susirūpinimu pažymi, kad Serbijos rezultatas organizacijos „Transparency International“ 2025 m. paskelbtame korupcijos suvokimo indekse buvo blogiausias per pastaruosius du dešimtmečius; mano, kad tai dar vienas įspėjamasis ženklas, rodantis institucijų silpnumą ir nepakankamą atskaitingumą; palankiai vertina

2024–2026 m. Nacionalinės kovos su korupcija strategijos priėmimą; ragina Serbijos valdžios institucijas užtikrinti visišką Serbijos kovos su korupcija tarybos rekomendacijų laikymąsi; reiškia susirūpinimą dėl Serbijos kovos su korupcija agentūros nepriklausomybės;

23. pažymi, kad vis dar vykdomi tyrimai, susiję su 2024 m. įgriuvusiu Novi Sado geležinkelio stoties stogu, ir apgailestauja dėl to, kad nepadaryta jokios reikšmingos pažangos; apgailestauja dėl tyrimų miglotumo, kurį rodo prieštaringi pareigūnų pareiškimai, taip pat dėl galimo manipuliavimo įrodymais ar aplaidaus įrodymų tvarkymo; griežtai smerkia bet kokį neteisėtą spaudimą, kurį patiria šią bylą nagrinėjanti prokuratūra; dar kartą ragina užtikrinti visišką procedūrų skaidrumą, atskaitomybę ir teismų nepriklausomumą;

24. pakartoja, kad Novi Sado tragedija atskleidė papildomus Serbijos viešojo administravimo, skaidrumo, atskaitingumo ir teisinės valstybės sričių struktūrinius trūkumus, kurie tebėra esminiai reformuotini aspektai bet kuriai šaliai kandidatei, siekiančiai narystės ES; įspėja dėl pasikartojančios tendencijos sudaryti viešųjų pirkimų sutartis su Kinijos įmonėmis ir leisti joms vykdyti veiklą, kai trūksta pakankamo skaidrumo, viešosios priežiūros ir atskaitingumo, ir pabrėžia būtinybę užtikrinti visišką atitiktį ES viešųjų pirkimų standartams ir principams;

25. mano, kad geriausias būdas išspręsti politinę krizę Serbijoje – surengti tikrai laisvus ir sąžiningus rinkimus; ragina visapusiškai, skaidriai ir įtraukiai įgyvendinti visas Demokratinių institucijų ir žmogaus teisių biuro rekomendacijas ir pabrėžia, kad tam, be kita ko, reikia nutraukti spaudimą rinkėjams, įskaitant bauginimą ir balsų pirkimą, veiksmingai užkirsti kelią netinkamam viešųjų ir administracinių išteklių naudojimui, užtikrinti vienodas sąlygas visiems politiniams veikėjams, imtis veiksmų sprendžiant žiniasklaidos šališkumo problemą ir užkirsti kelią nebaudžiamumui už rinkimų pažeidimus bei susijusius nusikaltimus, kaip ne kartą pabrėžė ODIHR ir Komisija;

26. griežtai smerkia priešišką aplinką, susijusią su 2026 m. kovo 29 d. 10 savivaldybių vykusiais vietos rinkimais, kai stebėjimo misijos pranešė apie daug smurtinių incidentų, grasinimų ir balsavimo pažeidimų, įskaitant rinkėjų bauginimą ir spaudimą, išpuolius prieš žurnalistus, studentus, aktyvistus ir stebėtojus, smurtą aplink rinkimų apylinkes, lygiagrečius rinkimų ir rinkėjų sąrašus, balsų pirkimą, rinkėjų iš kitų miestų vežimą į rinkimų apylinkes, reidus opozicijos partijų biuruose, netinkamą administracinių išteklių naudojimą ir vienodų sąlygų nebuvimą; ragina nacionalines valdžios institucijas užtikrinti atskaitingumą, atliekant ryžtingą, išsamų ir skaidrų tyrimą; pažymi, kad didelis rinkėjų aktyvumas yra teigiamas pilietinio aktyvumo ženklas; pabrėžia, kad laisviems ir sąžiningiems rinkimams būtina veiksmingai apsaugoti rinkimų informacinę aplinką nuo paslėptos įtakos, koordinuotos dezinformacijos ir esamų pareigūnų piktnaudžiavimo struktūriniais pranašumais; smerkia visuotinę

smurto ir bauginimo aplinką, kuri nuolat susiklosto rinkimų laikotarpiais Serbijoje, kur žurnalistai ir piliečiai susiduria su sistemingu trukdymu dirbti, fizinėmis grėsmėmis ir tiesioginiais išpuoliais, o tai rodo rimtą demokratinės aplinkos pablogėjimą, nes teisėsauga daugeliu atvejų nesikiša;

27. pakartoja savo raginimą visapusiškai įgyvendinti įstatymą dėl bendro rinkėjų registro, be kita ko, teisinių terminų laikymosi ir visų atitinkamų valstybės institucijų visapusiško ir veiksmingo bendradarbiavimo atliekant registro auditą atžvilgiu užtikrinimą; primena, kad rinkėjų sąrašo tobulinimas tebėra viena iš pagrindinių Demokratinių institucijų ir žmogaus teisių biuro rekomendacijų ir būtina sąlyga patikimiems rinkimams; pabrėžia, kad tinkamas šių priemonių įgyvendinimas yra labai svarbus siekiant užtikrinti visuomenės pasitikėjimą rinkėjų registro tikslumu ir sąžiningumu, taigi ir visuomenės pasitikėjimą rinkimų procesu;

28. apgailestauja dėl padidėjusio žurnalistų patiriamo smurto, fizinių išpuolių, neteisėto sekimo ir bauginimo, kulminavusio 2026 m. kovo mėn. vietos rinkimuose ir vykdyto kaukėtų užpuolikų; ragina užtikrinti didesnę atsakomybę ir vykdyti užpuolikų baudžiamąjį persekiojimą; pakartoja, kokia svarbi spaudos laisvė ES šalyse kandidatėse;

29. yra susirūpinęs dėl didėjančio užsienio vykdomo manipuliavimo informacija ir kišimosi (FIMI) ir užsienio kibernetinių operacijų bei kišimosi į Serbijos demokratinius rinkimų procesus;

30. su susirūpinimu atkreipia dėmesį į tebevykstančius redakcinius pokyčius žiniasklaidoje ir smerkia didėjantį spaudimą likusiems nepriklausomiems žiniasklaidos transliuotojams, kaip dalį platesnio žiniasklaidos perėmimo proceso; smerkia tai, kad toliau veikia kanalai „RT Balkan“ ir „Sputnik Srbija“, naudojami prorusiškiems naratyvams ir dezinformacijai Vakarų Balkanų regione skleisti; primena, kad šie tinklai naudojami siekiant apeiti Europos sankcijas Rusijai; primygtinai ragina Serbijos valdžios institucijas kovoti su hibridinėmis grėsmėmis ir visiškai suderinti savo veiksmus su Tarybos sprendimu dėl „Sputnik“ ir RT transliavimo veiklos sustabdymo;

31. reiškia didelį susirūpinimą dėl 2026 m. sausio 28 d. Nacionalinės Asamblėjos priimtų pakeitimų, kuriais iš dalies keičiami pagrindiniai teisės aktai dėl teisminių institucijų taikant skubos tvarką, be viešųjų konsultacijų, be teisminių institucijų dalyvavimo ar be tinkamo pagrindimo; pabrėžia, kad tai yra dar vienas didelis žingsnis atgal Serbijos kelyje siekiant narystės ES, nes tai dar labiau silpnina teismų nepriklausomumą ir prokuratūros autonomiją; apgailestauja dėl to, kad vadinamieji „Mrdićiaus įstatymai“ jau įgyvendinti pašalinant prokuratūras, tiriančias organizuotą nusikalstamumą (TOK), taip panaikinant pažangą, padarytą vykdant teismų reformas po 2022 m. konstitucinės reformos, todėl raginimas vėliau juos

atšaukti tampa nebeaktualus; atkreipia dėmesį į tai, kad šių pakeitimų įgyvendinimas sustabdytas; ragina skubiai juos peržiūrėti, visapusiškai laikantis Venecijos komisijos nuomonėje pateiktų rekomendacijų, ir primygtinai ragina Serbijos valdžios institucijas pateikti aiškų teismų nepriklausomumo garantijų atkūrimo tvarkaraštį; primygtinai ragina Komisiją, atsižvelgiant į priimtus pakeitimus, sustabdyti tolesnį lėšų išmokėjimą Serbijai pagal Vakarų Balkanų reformų ir ekonomikos augimo priemonę;

32. reiškia didelį susirūpinimą dėl to, kad Serbija neužtikrina veiksmingo bendradarbiavimo su Europos Sąjungos bendradarbiavimo baudžiamosios teisenos srityje agentūra (Eurojustu) tęstinumo, nes laiku nepaskyrė ryšių prokuroro, todėl buvo laikinai uždaryta jos ryšių palaikymo tarnyba ir padarytas neigiamas poveikis vykstančiam bendradarbiavimui, todėl, kaip pranešama, daugiau kaip 200 bylų buvo sustabdytos arba neišnagrinėtos; atkreipia dėmesį į Eurojusto ryšių prokuroro pakartotinį paskyrimą ir primygtinai ragina Serbiją tęsti tinkamą teisminį bendradarbiavimą ir laikyti teisminį bendradarbiavimą su ES agentūromis esminiu stojimo įsipareigojimu; ragina Serbijos valdžios institucijas užtikrinti visapusišką ir nuoseklų dalyvavimą kaip išankstinę tolesnio lėšų išmokėjimo sąlygą;

33. be to, yra susirūpinęs dėl vis dažnėjančių neteisėto spaudimo teismams Serbijoje atvejų, įskaitant viešus išpuolius prieš teisėjus ir prokurorus, jų nepriklausomybę menkinančius politinius pareiškimus bei bandymus daryti jiems spaudimą institucinėmis ir teisėkūros priemonėmis; įspėja, kad tokia praktika kelia pavojų nepriklausomam sprendimų priėmimui ir dar labiau menkina visuomenės pasitikėjimą teisingumo sistema; pabrėžia, kad teismų nepriklausomybė turi būti veiksmingai apsaugota tiek teisės aktais, tiek praktikoje; ragina Serbijos valdžios institucijas susilaikyti nuo bet kokių veiksmų ar retorikos, kurie galėtų pakenkti teismų nepriklausomumui, ir užtikrinti saugią bei palankią aplinką teisėjams ir prokurorams, kad jie galėtų vykdyti savo pareigas nepatirdami spaudimo; smerkia Serbijos pareigūnų vartojamą kalbą, kuria kurstomas smurtas;

34. yra susirūpinęs dėl nuolatinių korupcinio valstybės užvaldymo požymių, įskaitant netinkamą politinę įtaką pagrindinėms institucijoms, reguliavimo institucijoms ir viešajam administravimui; pabrėžia, kad institucijų nepriklausomybės ir atskaitingumo stiprinimas yra būtini siekiant atkurti visuomenės pasitikėjimą ir pasistūmėti integracijos į Europą procese;

35. su susirūpinimu konstatuoja, kad nuolatinės kampanijos ir partinis aktyvizmas, įskaitant kandidatų į vietos rinkimus sąrašus, kuriuose nurodytas prezidento vardas, dar labiau menkina prezidento institucijos nustatytą konstitucinę funkciją ir nešališkumą; smerkia piktnaudžiavimą viešosiomis pareigomis ir viešosiomis lėšomis partijų politiniais tikslais valdančiosios partijos naudai, įskaitant, be kita ko, rinkimų kampanijas ir rinkėjų mobilizavimą, nes tai galiausiai

veda prie valstybės ir valdančiosios partijos ribų susiliejimo;

36. apgailestauja dėl to, kad nutrauktas parlamentinis darbas, kartu su nuolatiniu rinkimų kampanijos režimu ir didele poliarizacija, prisideda prie Nacionalinės Asamblėjos funkcionalumo stokos; pakartoja, kad yra pasirengęs remti Nacionalinę Asamblėją ir jos narius demokratiniuose procesuose, susijusiuose su Serbijos europiniu keliu, įskaitant deramą parlamento veikimą pagal jo darbo tvarkos taisykles, panaudojant esamas Europos Parlamento paramos demokratijai priemones ir iniciatyvas; ragina toliau stiprinti ES ir Serbijos parlamentinį dialogą ir konstruktyvų bendradarbiavimą Europos Parlamento Stabilizacijos ir asociacijos parlamentiniame komitete;

37. reiškia didelį susirūpinimą dėl sisteminių problemų, kurias išryškino studentų protestai ir įvairūs kiti protestai Serbijoje, pvz., klausimų, susijusių su pilietinėmis laisvėmis, galių atskyrimu, korupcija, aplinkos apsauga, instituciniu ir finansiniu skaidrumu, ypač infrastruktūros projektų atžvilgiu;

38. yra labai susirūpinęs dėl *lex specialis* priėmimo ir vėlesnio įstatymo dėl komplekso „Generalštab Modernist“ Belgrade „autentiško aiškinimo“, kuriais iš esmės panaikinama kultūros paveldo apsaugos teisinė sistema ir pažeidžiamas teisinis tikrumas; pabrėžia, kad tokios *ad hoc* teisėkūros priemonės silpnina teisinę valstybę, teisinį nuspėjamumą ir bendrą teisinės sistemos vientisumą; ragina Serbijos valdžios institucijas panaikinti šias priemones ir užtikrinti visišką atitiktį konstituciniams, paveldo apsaugos ir planavimo teisės aktams;

39. primena, kad laikantis Konstitucijos įstatymas dėl autonominės Voivodinos provincijos finansavimo turėjo būti priimtas iki 2008 m. pabaigos; todėl ragina vyriausybę nebeatidėliojant pateikti šį klausimą parlamentui;

Pagrindinės laisvės ir žmogaus teisės

40. pakartoja, kad remia visų Serbijos žmonių, įskaitant studentus, pagrindinę teisę laisvai reikšti savo nuomones ir taikiai protestuoti, be kita ko, siekiant paraginti užtikrinti atskaitomybę ir demokratines reformas, tiesiogiai susijusias su teisine valstybe, taip pat šalies politikos suderinimą su ES principais ir vertybėmis;

41. smerkia tai, kad per pastaruosius metus taikiems protestuotojams, studentams, aktyvistams ir žurnalistams buvo taikomos įvairios represinės priemonės, įskaitant pernelyg didelį jėgos naudojimą ir policijos smurtą, neteisėtą stebėjimą, priekabiavimą dėl lyties ir bauginimą internete, įskaitant intymios medžiagos platinimą be sutikimo, asmens duomenų iš viešųjų registrų netinkamą naudojimą, siekiant atkeršyti taikiems protestuotojams, ir kitas bauginimo formas, savavališkus sulaikymus ir areštus, politinę tremtį ir kitų

formų bauginimą ir neteisėtus trėmimus; ragina taikyti tikslines sankcijas asmenims, atsakingiems už šiurkščius ir sisteminius teisės pažeidimus bei žmogaus teisių pažeidimus Serbijoje;

42. smerkia smurto bangą, kurią sukėlė neoficialios gaujos, glaudžiai susijusios su valdančiąja partija, kurios veikia nebaudžiamos ir puola protestuotojus; ragina Serbijos valdžios institucijas užtikrinti taikiuose protestuose dalyvaujančių asmenų apsaugą;

43. ragina skubiai, nešališkai ir skaidriai ištirti visus įtarimus dėl nereikalingo ir neproporcingo jėgos naudojimo ir neteisėto demonstrantų sekimo; ragina valdžios institucijas nustoti persekioti asmenis dėl jų teisėtos veiklos ir užtikrinti visapusišką politinių teisių laikymąsi;

44. tebėra labai susirūpinęs dėl, be kita ko, „Amnesty International“ ir SHARE fondo pranešimų, kuriuose nurodoma, kad Serbijos valdžios institucijos naudojo neteisėtas šnipinėjimo programas, pvz., „Pegasus“, aktyvistams, žurnalistams, pilietinės visuomenės nariams ir piliečiams sekti, ir yra labai susirūpinęs dėl to, kad nesama tinkamų institucinių ar nepriklausomų priežiūros atsakomųjų veiksmų į šnipinėjimo programų naudojimo atvejus; ragina Serbijos vyriausybę nedelsiant nutraukti tokią praktiką, nuodugniai ištirti visus atvejus ir patraukti atsakomybėn atsakingus asmenis; primygtinai ragina Komisiją stebėti šiuos incidentus ir daryti spaudimą Serbijos valdžios institucijoms, kad būtų užtikrintas visapusiškas ir nepriklausomas tyrimas; griežtai smerkia nepriimtinus Serbijos informacijos ir telekomunikacijų ministro 2026 m. balandžio 4 d. pareiškimus dėl policijos smurto prieš piliečius; reiškia didelį susirūpinimą dėl strateginių ieškinių dėl visuomenės dalyvavimo (SLAPP) naudojimo prieš tiriamosios žurnalistikos atstovus ir pilietinės visuomenės aktyvistus;

45. yra labai susirūpinęs dėl patikimų kaltinimų dėl garsinio ginklo panaudojimo prieš taikius protestuotojus; atkreipia dėmesį į tai, kad nebuvo atliktas skubus ir skaidrus šio incidento tyrimas; primena 2025 m. balandžio mėn. Europos Tarybos laikinąją priemonę dėl demonstrantų apsaugos ir pabrėžia, kad tokių kaltinimų netyrimas gali būti laikomas Europos žmogaus teisių konvencijos pažeidimu; ragina Serbijos valdžios institucijas nedelsiant atlikti nešališką tyrimą ir užtikrinti atskaitingumą; pažymi, kad Serbija perka Kinijos techninę ir programinę įrangą už sumažintą kainą, siekdama sustiprinti savo piliečių stebėjimą, visų pirma diegdama plačias vaizdo stebėjimo sistemas ir pažangias veido atpažinimo sistemas viešosiose erdvėse, bendradarbiaudama su „Huawei“ pagal Belgrade įgyvendinamą projektą „Saugus miestas“; yra rimtai susirūpinęs dėl pranešimų, kad Serbijos valdžios institucijos panaudojo ES pasirengimo narystei lėšas biometrinei ir kriminalistinei programinei įrangai įsigyti iš „Papilon“, Rusijos įmonės, kuriai taikomos ES sankcijos; ragina Komisiją užtikrinti, kad visose ES finansuojamose

programose būtų visapusiškai laikomasi ES ribojamųjų priemonių; apgailestauja dėl Serbijos valdžios institucijų vykdomos taikių studentų, žurnalistų ir aktyvistų bauginimo kampanijos, kuri grindžiama prieštaringa Rusijos federalinės saugumo tarnybos (FSB) ataskaita, siekiant klaidingai apkaltinti protestuotojus garso patrankos naudojimu 2025 m. kovo 15 d. Belgrade vykusio Slavijos aikštės protesto metu; pabrėžia, kad baimės suginklinimas siekiant nuslopinti pilietinį nepritarimą yra visiškai nepriimtinas ir nesuderinamas su pagrindinėmis ES vertybėmis; griežtai smerkia naujausius aukščiausio rango Serbijos pareigūnų išpuolius prieš Europos Parlamento narius, įskaitant melo skleidimą ir klaidingą informaciją apie protestą;

46. reiškia didelį susirūpinimą dėl suintensyvėjusių žodinių išpuolių, šmeižto kampanijų ir spaudimo pilietinės visuomenės organizacijoms, ginančioms teisinės valstybės principus; be to, reiškia susirūpinimą, kad pilietinės visuomenės organizacijos Serbijoje susiduria su vis didesniais sunkumais, įskaitant veiklą ribojančias sąlygas, finansavimo apribojimus, policijos reidus ir kitokio pobūdžio valstybės institucijų bauginimus; pabrėžia sistemos svarbą, pagal kurią vietos, veiklios pilietinės visuomenės organizacijos galėtų dalyvauti formuojant politiką, įskaitant ES integracijos procesus, įtraukiais ir prasmingais būdais; ragina valdžios institucijas užtikrinti saugią aplinką, kurioje pilietinė visuomenė galėtų laisvai veikti, ir susilaikyti nuo bet kokių veiksmų, kurie kenkia jos nepriklausomumui ir veiklai; smerkia blogėjančias žurnalistų ir žiniasklaidos darbo sąlygas; primygtinai ragina Serbiją pakeisti regreso saviraiškos laisvės srityje tendenciją priešinga linkme; su susirūpinimu pažymi, kad Serbija 2025 m. Pasaulio spaudos laisvės indekse pasiekė žemiausią visų laikų rezultatą, užimdama 96-ąją vietą iš 180 šalių ir priešpaskutinę vietą Europoje;

47. reiškia didelį susirūpinimą dėl priešiškos aplinkos nepriklausomai žiniasklaidai ir atskiriems žurnalistams sukūrimo aukščiausiems politiniams veikėjams vykdant žodinius išpuolius; yra labai susirūpinęs dėl per pastaruosius metus užregistruotų išpuolių prieš žurnalistus skaičiaus didėjimo ir baudžiamųjų bylų skaičiaus mažėjimo, kas skatina nebaudžiamumą; atkreipia dėmesį į nuolatines struktūrines žiniasklaidos nuosavybės problemas, nepakankamą reguliavimo priežiūrą ir tikro žiniasklaidos pliuralizmo nebuvimą; su susirūpinimu atkreipia dėmesį į žiniasklaidos nuosavybės koncentraciją ir neproporcingą provyriausybinių žiniasklaidos priemonių įtaką, kuria ribojamas pliuralizmas ir prisidedama prie dezinformacijos plitimo; ragina Serbijos valdžios institucijas užtikrinti tikrai nepriklausomą ir įvairiapusę žiniasklaidos aplinką, atitinkančią Europos standartus;

48. itin susirūpinęs pažymi, kad Serbijos elektroninės žiniasklaidos reguliavimo institucija (REM) vis dar negali veikti efektyviai, nes vis dar neturi teisėtos ir veikiančios tarybos, nepriklausomos nuo

politinio kišimosi; primena, kad Nacionalinei Asamblėjai antrus metus iš eilės nepavyko išrinkti REM tarybos narių; pabrėžia, kad tebesitęsianti REM veiklos paralyžiaus padėtis kenkia reguliavimo priežiūrai laikotarpiu, kai politinė poliarizacija yra itin didelė; primena, kad Komisija ne kartą pabrėžė, jog reikia visapusiškai veikiančios ir nepriklausomos Elektroninės žiniasklaidos reguliavimo institucijos, kuri būtų pagrindinė žiniasklaidos pliuralizmo apsaugos priemonė; pabrėžia, kad itin svarbu užtikrinti REM nepriklausomumą ir veiksmingą veikimą; palankiai vertina pilietinės visuomenės organizacijų, profesinių asociacijų ir kitų įgaliotų siūlytojų dalyvavimą įtraukiame atrankos procese, nepaisant trūkumų ir procedūrinių pažeidimų, ir laikosi nuomonės, kad toks dalyvavimas rodo, jog būtina pripažinti proceso rezultatus, siekiant pašalinti pagrindus, dėl kurių gali būti atšaukti tinkamai atrinkti kandidatai; mano, kad tiek proceso, tiek būsimos REM tarybos patikimumą galima atkurti tik grįžus prie teisėtos procedūros etapo ir pripažinus naujausio įtraukaus atrankos proceso rezultatus;

49. reiškia susirūpinimą dėl Serbijos žiniasklaidos aplinkos nepriklausomumo, patikimumo ir teisingumo; ypač atkreipia dėmesį į su valstybe susijusių žiniasklaidos priemonių skleidžiamą dezinformaciją ir prorusišką propagandą; ragina Serbijos vyriausybę imtis tinkamų priemonių, kad būtų užtikrintas žiniasklaidos skaidrumas, informacijos tikslumas ir žurnalistinių standartų laikymasis; ragina Serbiją sustabdyti žiniasklaidos laisvės ribojimo tendenciją ir laipsniškai suderinti savo veiklą su Europos žiniasklaidos laisvės aktu[8]; pabrėžia, kad žiniasklaidos ir gebėjimo naudotis žiniasklaidos priemonėmis stiprinimas yra labai svarbus kovojant su dezinformacija, užsienio manipuliavimu informacija ir kišimusi, taip pat stiprinant demokratinį atsparumą; ragina Serbiją toliau plėtoti ir įgyvendinti visapusiškas ir įtraukias gebėjimo naudotis žiniasklaidos priemonėmis iniciatyvas visoje švietimo sistemoje;

50. su susirūpinimu vertina politinių partijų vykdomą plačią kontrolę skiriant pareigūnus viešajame sektoriuje, valstybinėse agentūrose, valstybinėse įmonėse, priežiūros tarybose ir pagrindinėse reguliavimo institucijose, nes politinis protekcionizmas kenkia administracijos profesionalumui ir atskaitingumui;

51. pabrėžia, kad svarbu apsaugoti akademinę laisvę ir institucinį savarankiškumą laikantis Europos aukštojo mokslo erdvės principų; pabrėžia, kad svarbu apsaugoti akademinę laisvę ir institucinį savarankiškumą laikantis Europos aukštojo mokslo erdvės principų, įskaitant politinius grasinimus Belgrado universiteto rektoriui ir

---

[8] 2024 m. balandžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2024/1083, kuriuo nustatoma bendra žiniasklaidos paslaugų vidaus rinkoje sistema ir iš dalies keičiama Direktyva 2010/13/ES (Europos žiniasklaidos laisvės aktas) (OL L, 2024/1083, 2024 4 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1083/oj).

universitetų dekanams visoje Serbijoje, akademinio personalo atleidimus ir pranešimus apie policijos įsiveržimą į universitetų patalpas; ragina Serbijos valdžios institucijas nedelsiant nutraukti šią praktiką ir visapusiškai gerbti universitetų autonomiją pagal Europos žmogaus teisių konvenciją; smerkia politinį spaudimą, daromą universitetams ir kitoms mokslinių tyrimų įstaigoms; smerkia dėstytojų, tyrėjų ir kitų akademinių darbuotojų šmeižimą vyriausybę remiančioje žiniasklaidoje; smerkia provyriausybinėse bulvarinėse žiniasklaidos priemonėse transliuotą policijos reidą Belgrado universiteto patalpose kaip dar vieną spaudimo ir bauginimo akademinei bendruomenei bei akademinėms laisvėms formą;

52. su susirūpinimu pažymi, kad Serbijos vyriausybės elgesys švietimo ir akademinės laisvės srityje pažeidžia 25 ir 26 skyriuose nustatytus standartus, kurie yra vieninteliai du skyriai, kuriuos Serbija laikinai užbaigė; ragina Komisiją įvertinti, ar toliau tenkinamos sąlygos laikinam 25 ir 26 skyrių užbaigimui;

53. yra rimtai susirūpinęs dėl didėjančio politinio kišimosi į kultūros institucijas Serbijoje, įskaitant spaudimą meninių programų, valdymo struktūrų ir finansavimo sprendimų atžvilgiu, taip pat spaudimą paveldo apsaugos institucijoms ir specialistams; atkreipia dėmesį į pranešimus apie kultūrinio turinio prieigos apribojimus, kuriais pažeidžiama piliečių teisė dalyvauti kultūriniame gyvenime, kultūrinių programų atšaukimus, kultūros specialistų atleidimus iš darbo ir spaudimą paveldo apsaugos ekspertams; pabrėžia, kad meninės raiškos laisvė, institucinis savarankiškumas ir profesinė nepriklausomybė yra neatskiriama demokratinio gyvenimo dalis; ragina Serbijos valdžios institucijas visapusiškai gerbti šiuos principus laikantis Europos standartų ir Europos žmogaus teisių konvencijos bei sukurti skaidrų, nuopelnais grindžiamą ir depolitizuotą kultūros valdymą, užtikrinant teisingą ir nepriklausomą viešųjų lėšų paskirstymą bei palankią aplinką kultūros ir kūrybos sektoriams be jokio politinio kišimosi;

54. pakartoja, kad Serbija turi užtikrinti nuoseklų ir veiksmingą pagarbos pagrindinėms teisėms teisinės ir institucinės sistemos įgyvendinimą, visų pirma vykdant politiką, skirtą kovai su smurtu prieš moteris, deinstitucionalizacijai ir smurtui prieš vaikus; reiškia susirūpinimą dėl nuolat aukšto smurto dėl lyties lygio Serbijoje, įskaitant jo skaitmeninį aspektą, ir ragina Serbijos valdžios institucijas užtikrinti atsaką tinkamais veiksmų planais, finansavimu ir įgyvendinimo mechanizmais;

55. ragina Serbiją praktiškai užtikrinti pagarbą visų tautinių mažumų teisėms ir parodyti nuoširdų įsipareigojimą spręsti neišspręstus klausimus, įskaitant galimybę mokytis, gauti informaciją, specialią žiniasklaidos erdvę, finansavimą, infrastruktūrą ir religines paslaugas mažumų kalbomis, taip pat visapusišką atstovavimą visais valdžios lygmenimis, kai tik įmanoma, vadovaujantis abipusiškumo

principu ir visais susijusiais Europos standartais; apgailestauja dėl to, kad nuo 2025 m. tautinės mažumos neturėjo atstovų ministrų lygmeniu, visų žmogaus ir mažumų teisių srityje; pažymi, kad, nors Serbijos teisinė ir politinė sistema, susijusi su tautinių mažumų asmenų apsauga, iš esmės yra sukurta, veiksmingai ir nuosekliai ją įgyvendinant išlieka didelių trūkumų; atkreipia dėmesį į tai, kad labai vėluojama parengti naują tautinių mažumų teisių įgyvendinimo veiksmų planą, kuris galutinai patvirtintas buvo 2026 m. gegužės 28 d., ir pabrėžia, kad Serbija turi greitai jį užbaigti ir skubiai įgyvendinti; ragina imtis tolesnių konkrečių priemonių, įskaitant aiškius terminus, tinkamus išteklius ir patikimus stebėsenos mechanizmus; ragina visapusiškai įgyvendinti kovos su diskriminacija teisės aktus ir dėti daugiau pastangų siekiant užtikrinti nediskriminacinį požiūrį į visas tautines ir kitas mažumas; ragina atlikti veiksmingus tyrimus ir priimti apkaltinamuosius nuosprendžius už neapykantos motyvuotus nusikaltimus; griežtai smerkia išpuolius prieš mažumų bendruomenes, įskaitant slovakų, rumunų, bulgarų ir kroatų bendruomenes, jų bauginimą, prieš jas nukreiptus veiksmus ir priekabiavimą prie jų, taip pat vyriausybę remiančios žiniasklaidos naudojamus etninius užgauliojimus; pabrėžia, kad išmatuojama ir patikrinama pažanga mažumų apsaugos srityje turėtų būti laikoma pagrindinių principų skyriaus dalimi, nustatant aiškius kriterijus ir stebėseną;

56. pabrėžia, kad galimybės mokytis mažumų kalbomis praktiškai tebėra ribotos ir turi būti nedelsiant užtikrintos visais lygmenimis arba sudarant administracines kliūtis, laikantis pagrindinių mažumų teisių; ragina Serbiją saugoti ir populiarinti savo tautinių mažumų kultūros paveldą ir tradicijas, visų pirma, kurti teigiamą aplinką švietimui mažumų kalbomis, ir apgailestauja dėl mažumų teisių pažeidimų šioje srityje; pabrėžia, kad reikia suteikti pakankamai mokytojų, vadovėlių ir medžiagos; ragina Serbiją susilaikyti nuo tautinių mažumų tautinio identiteto išnaudojimo ir griežtai smerkia užfiksuotus neapykantos kalbos prieš kai kurias tautines mažumas atvejus;

57. pripažįsta nacionalinių mažumų tarybų vaidmenį, tačiau reiškia susirūpinimą dėl ribotų jų pajėgumų ir ragina teikti tinkamą finansinę ir institucinę paramą, kad būtų užtikrintas jų nepriklausomumas;

58. griežtai smerkia Serbijos valdžios institucijų bandymus pažeisti šalies bendruomenių tautinį identitetą; šiuo atžvilgiu yra susirūpinęs dėl tokių naratyvų, kaip dėl vadinamosios šopių tautos, propagavimo, kuriais siekiama panaikinti bulgarų bendruomenės egzistavimą ir paneigti jos istorines šaknis, kultūrinį paveldą bei teisę į laisvą tapatybės pasirinkimą, kuri yra saugoma pagal tarptautinę teisę; ragina Serbiją užtikrinti teisę vartoti mažumoms būdingus vardus ir pavardes ir kalbą, įskaitant Bulgarijos bendruomenės moterų; reiškia susirūpinimą dėl tam tikrų mažumų grupių demografinio nuosmukio;

59. ragina Serbijos vyriausybę užtikrinti lygias teises kroatų mažumai Serbijoje, kaip ir serbų mažumai Kroatijoje, ir parodyti nuoširdų įsipareigojimą išspręsti neišspręstus klausimus, susijusius su kroatų mažuma; apgailestauja dėl Serbijos veiksmų, kuriais pasisavinamas kroatų kultūros paveldas ir literatūrinės tradicijos ištakos arba kvestionuojamas kroatų kalbos statusas; kartu palankiai vertina tai, kad Tavankute patvirtintas priešmokyklinis ugdymas kroatų kalba; tikisi, kad nedelsiant bus pradėtas visapusiškas įgyvendinimas, ir ragina nacionalines ir vietos valdžios institucijas tęsti dialogą su Kroatijos nacionaline taryba;

60. atkreipia dėmesį į rumunų mažumos padėtį Serbijoje ir ragina valdžios institucijas imtis visų priemonių siekiant užtikrinti, kad ji galėtų visapusiškai naudotis savo kalbinėmis, religinėmis, švietimo ir kultūrinėmis teisėmis, be kita ko, sudarant palankesnes sąlygas mokytis rumunų kalba, naudotis religinėmis paslaugomis ir žiniasklaida, ir skatinti įtraukią politiką, kuria būtų apsaugota jos narių tapatybė ir dalyvavimas viešajame gyvenime; ragina Serbijos valdžios institucijas nedaryti perskyros tarp valakų ir rumunų; Apgailestauja dėl Rumunijos stačiatikių bažnyčios padėties Serbijoje – valstybė oficialiai nepripažįsta jos kaip tradicinės bažnyčios, todėl Rumunijos bažnyčioms ir dvasininkams kyla didelių sunkumų vykdant religines apeigas rumunų bendruomenei;

61. pakartoja susirūpinimą dėl Įstatymo dėl nuolatinės ir laikinosios gyvenamosios vietos ribojamojo ir savavališko vykdymo, susijusio su tūkstančių albanų adresų pašalinimu iš registro Serbijos pietuose; primygtinai ragina Vidaus reikalų ministeriją kuo greičiau paskelbti išsamius pagal tautybę ir (arba) etninę priklausomybę suskirstytus statistinius duomenis piliečių, kurių adresai nuo 2011 iki 2024 m. buvo pašalinti iš registro Medvedžioje, Bujanovace ir Preševe; pabrėžia, kad Viešojo administravimo ir savivaldos ministerija turi sustabdyti piliečių, kurių adresai pašalinti iš registro, išbraukimo iš bendro rinkėjų sąrašo procesą;

62. ragina Serbiją užtikrinti visapusišką romų įtraukties strategijos įgyvendinimą, įskaitant tinkamą finansavimą, koordinavimą ir stebėseną dalyvaujant romų bendruomenėms; ragina imtis priemonių, kuriomis būtų užtikrintos vienodos galimybės mokytis ir užkirstas kelias segregacijai;

63. reiškia susirūpinimą dėl didėjančios religinių institucijų politinės įtakos ir ragina valdžios institucijas užtikrinti pagarbą pasaulietiškumui, vienodą požiūrį į visas religines bendruomenes ir visišką jų pripažinimą;

64. smerkia tebesitęsiantį priešiškumą LGBTIQ+ asmenims, jų diskriminaciją ir neapykantą kurstančias kalbas prieš juos Serbijoje; ragina Serbiją geriau įgyvendinti įstatymus dėl neapykantos nusikaltimų, neapykantą kurstančių kalbų ir kovos su diskriminacija;

ragina Serbijos valdžios institucijas nedelsiant atnaujinti teisėkūros procesą, susijusį su Lyčių lygybės įstatymu ir Įstatymu dėl tos pačios lyties asmenų sąjungų, siekiant sustiprinti pagrindinių teisių apsaugą ir užtikrinti atitiktį Europos lygybės ir nediskriminavimo standartams;

65. pažymi, ataskaitoje apie prekybą žmonėmis pabrėžiama, jog atitinkamos Serbijos valdžios institucijos nevisiškai įvykdė būtiniausius prekybos žmonėmis panaikinimo standartus, nors ir parodė didesnes pastangas, palyginti su ankstesniu ataskaitiniu laikotarpiu; ragina valdžios institucijas pašalinti šiuos trūkumus stiprinant į aukas orientuotus metodus, užtikrinant veiksmingą ir atgrasomą baudžiamąjį persekiojimą, gerinant tarpinstitucinį koordinavimą ir stiprinant bendradarbiavimą su pilietine visuomene pagal tarptautinius standartus;

Susitaikymas ir geri kaimyniniai santykiai

66. tikisi, kad Serbija visapusiškai bendradarbiaus su Kosovu, kad 2023 m. teroristinio išpuolio Banjskoje vykdytojai pagaliau būtų patraukti baudžiamojon atsakomybėn; smerkia tai, kad Serbija iki šiol nepatraukė baudžiamojon atsakomybėn kaltininkų, visų pirma buvusio partijos „Srpska Lista“ pirmininko pavaduotojo Milano Radoičićiaus; pakartoja, kad visi asmenys, atsakingi už smurto veiksmus, turi būti nedelsiant patraukti atsakomybėn, laikantis teisinės valstybės principų ir tinkamo teismo proceso; griežtai smerkia 2024 m. lapkričio mėn. įvykdytą išpuolį prieš Ibër-Lepenc / Ibar-Lepenac kanalą Kosovo šiaurėje ir ragina skubiai sulaikyti ir patraukti atsakomybėn kaltininkus; ragina Serbiją nedelsiant atsakyti į 2025 m. sausio mėn. pateiktą Kosovo prašymą dėl savitarpio teisinės pagalbos, susijusios su šiuo išpuoliu, ir visapusiškai bendradarbiauti atliekant tyrimą;

67. pripažįsta svarbų Serbijos vaidmenį Vakarų Balkanų regione ir griežtai smerkia bet kokius veiksmus ar bandymus įtvirtinti įtakos sferą, nes tai pakenktų kaimyninių šalių suverenitetui ir teritoriniam vientisumui;

68. primena, kad santykių su Kosovu normalizavimas ir visų per Belgrado ir Prištinos dialogą pasiektų susitarimų įgyvendinimas tebėra neatsiejama, pagrindinė ir neišvengiama Serbijos europinės perspektyvos dalis; pabrėžia, kad norint sustiprinti regioninį stabilumą ir paskatinti šalies Europos perspektyvas, būtina pasiekti konkrečią, tvarią ir patikrinamą pažangą šioje srityje; pabrėžia, kad normalizavimas negali būti laikomas antraeiliu klausimu, o turi išlikti absoliučiu politiniu prioritetu; pabrėžia, kad svarbu toliau stiprinti ES pastangas tarpininkaujant tarp šalių, siekiant pašalinti dabartinę aklavietę;

69. pakartoja, kad geri kaimyniniai santykiai ir regioninis

bendradarbiavimas ir toliau yra pagrindiniai plėtros proceso elementai; pabrėžia, jog svarbu, kad Serbija plėtotų gerus kaimyninius santykius, visų pirma įgyvendindama susitarimus su ES valstybėmis narėmis;

70. pabrėžia, kad Europos integracija negali būti derinama su Serbijos pasaulio koncepcija, kuria siekiama pakenkti taikai ir stabilumui regione; pabrėžia, kad tokie naratyvai prieštarauja gerų kaimyninių santykių ir regioninio bendradarbiavimo principams, kurie yra pagrindiniai stojimo į ES proceso elementai; pabrėžia, kad tokie naratyvai kelia grėsmę santykių su Kosovo Respublika normalizavimo procesui; ragina Serbijos valdžios institucijas susilaikyti nuo retorikos ir veiksmų, kurie gali kurstyti įtampą regione;

71. griežtai smerkia pasikartojančius neapykantą kurstančių kalbų, priešiškos retorikos ir kurstomųjų naratyvų, nukreiptų prieš kaimynines šalis, visų pirma Bulgariją, Kroatiją, Kosovą ir Albaniją, atvejus, be kita ko, vykdomus valstybės pareigūnų ir žiniasklaidos priemonių; pabrėžia, kad toks diskursas yra nesuderinamas su Europos vertybėmis ir kenkia pasitikėjimui, susitaikymui ir regioniniam stabilumui; ragina Serbijos valdžios institucijas aktyviai kovoti su neapykantą kurstančiomis kalbomis, užtikrinti atskaitomybę ir skatinti pagarbos ir konstruktyvaus dialogo aplinką regione;

72. dar kartą ragina gerinti dialogo proceso kokybę užtikrinant moterų dalyvavimą, didinant skaidrumą visuomenei ir prasmingai įtraukiant pilietinę visuomenę;

73. pakartoja, kad visapusiškai palaiko ES tarpininkaujamą dialogą, ir palankiai vertina Peterio Sørenseno įgaliojimų eiti ES specialiojo įgaliotinio Belgrado ir Prištinos dialogui pareigas pratęsimą iki 2028 m. vasario 29 d.;

74. pakartoja, kad svarbu, jog Kosovo ir Serbijos valdžios institucijos konstruktyviai bendradarbiautų, kad būtų paspartintas Susitarimo siekiant Kosovo ir Serbijos santykių normalizavimo ir jo įgyvendinimo priedo, kuris tebėra galiojantis ir teisiškai privalomas abiem šalims, įgyvendinimas; ragina Kosovą ir Serbiją visapusiškai įgyvendinti Briuselio ir Ochrido susitarimus, be kita ko, įsteigiant Serbų daugumos savivaldybių asociaciją / bendriją ir atšaukiant Serbijos prieštaravimą Kosovo narystei regioninėse ir tarptautinėse organizacijose, ir vengti vienašalių veiksmų, kurie galėtų pakenkti dialogo procesui;

75. smerkia pasikartojančią neigiamą, agresyvią ir šovinistinę Serbijos politinių lyderių retoriką, nukreiptą prieš kaimynines šalis ir tautas, kuri kenkia pastangoms užmegzti gerus kaimyninius santykius, be kita ko, susijusią su antikonstitucine Serbų Respublikos dienos šventė, kuri kelia grėsmę Bosnijos ir Hercegovinos stabilumui ir

teritoriniam vientisumui; ragina Serbiją susilaikyti nuo eskalacinių naratyvų ir užtikrinti, kad jos saugumo ir gynybos politika būtų suderinta su Europos vertybėmis ir būtų puoselėjami geri kaimyniniai santykiai;

76. smerkia agresyvią ir kurstančią retoriką, kurią Serbijos prezidentas naudoja prieš kaimynus, be įrodymų teigdamas, kad Kroatija, Albanija ir Kosovas rengiasi pulti Serbiją, ir naudodamasis ja kaip pretekstu pirkti kiniškas viršgarsines raketas;

77. apgailestauja, kad Serbija ir toliau bando izoliuoti savo kaimyninę šalį Kosovą nuo tarptautinės arenos, rengdama kampanijas prieš jos pripažinimą arba pašalindama šią šalį iš tarptautinių organizacijų; ragina Serbiją nutraukti savo priešinimąsi Kosovo paraiškai tapti Europos Tarybos nariu, nes tai prieštarauja 2013 m. Kosovo ir Serbijos susitarimui dėl santykių normalizavimo;

78. ragina Serbiją aktyviau kovoti su karo nusikaltimų neigimu ir istoriniu revizionizmu, ypač atsižvelgiant į karus Kroatijoje, Bosnijoje ir Hercegovinoje ir Kosove; ragina Serbijos valdžios institucijas užtikrinti teisingumą aukoms pripažįstant ir gerbiant teismo nuosprendžius dėl karo nusikaltimų, kovojant su nebaudžiamumu už karo nusikaltimus ir padedant vietos prokurorams patraukti kaltininkus atsakomybėn; griežtai smerkia plačiai paplitusį viešą tarptautinių nuosprendžių už karo nusikaltimus neigimą, įskaitant Srebrenicos genocido neigimą; ragina į Baudžiamąjį kodeksą įtraukti karo nusikaltimų neigimą ir karo nusikaltėlių šlovinimą, kad būtų galima patraukti baudžiamojon atsakomybėn už bet kokį karo nusikaltimų, pripažintų Tarptautinio baudžiamojo tribunolo buvusiajai Jugoslavijai ir Tarptautinio Teisingumo Teismo nuosprendžiais, neigimą;

79. apgailestauja dėl to, kad Serbija neparodė tikro įsipareigojimo spręsti praeities klausimą ir veiksmingai tirti karo nusikaltimus ir vykdyti baudžiamąjį persekiojimą už juos, kaip matyti iš to, kad ji nepriėmė kaltinamųjų aktų aukšto lygio įtariamųjų požiūriu, nuo 2023 m. neturi vyriausiojo prokuroro karo nusikaltimams ir plačiai viešai neigia nuosprendžius už tarptautinius karo nusikaltimus, įskaitant Srebrenicos genocido neigimą; apgailestauja dėl to, kad valdančioji partija ir provyriausybinės žiniasklaidos priemonės toliau remia nuteistus karo nusikaltėlius, nes tai suteikia jiems erdvę istoriniam revizionizmui ir neapykantą kurstančioms kalboms;

80. pakartoja savo poziciją, kad svarbu atverti ir paviešinti karo meto archyvus, ir pakartoja savo raginimą atverti buvusiosios Jugoslavijos archyvus ir visų pirma suteikti galimybę susipažinti su buvusios Jugoslavijos slaptosios tarnybos (UDBA) ir Jugoslavijos liaudies armijos kontržvalgybos tarnybos (KOS) dokumentais, taip pat grąžinti dokumentus atitinkamoms buvusiosios Jugoslavijos valstybėms, jei jos to prašytų;

81. pabrėžia, kad nagrinėjant karo nusikaltimus norint išvengti jurisdikcijų konfliktų ir užtikrinti, kad už karo nusikaltimus būtų traukiama baudžiamojon atsakomybėn be jokios diskriminacijos, reikalingas prasmingas regioninis bendradarbiavimas, ir pabrėžia, kad visi likę klausimai šiuo atžvilgiu turi būti visiškai išspręsti;

82. pažymi, kad neišspręstos „be žinios dingusių asmenų“ bylos tebėra rimta problema ir didelė kliūtis santykių normalizavimui; primygtinai ragina Serbiją dėti daugiau pastangų siekiant susitaikymo ir veikti aktyviau; ragina Serbiją visapusiškai bendradarbiauti su ES valstybių narių teisminėmis institucijomis joms tiriant karo nusikaltimus, įskaitant nusikaltimus prieš dingusius asmenis, ir pateikti visą susijusią informaciją, pagal kurią būtų galima nustatyti jų tapatybę; ragina vykdyti prasmingą dvišalį bendradarbiavimą su kitomis atitinkamomis valstybėmis greitai keičiantis informacija, be kita ko, suteikiant prieigą prie dokumentų ir archyvų ir sprendžiant be žinios dingusių asmenų bylas, sprendžiant paveldėjimo klausimus, vykdant baudžiamąjį persekiojimą už karo nusikaltimus ir grąžinant kultūros vertybes; primygtinai ragina Serbiją pagaliau iš tiesų įtraukiu ir skaidriu būdu priimti seniai paskelbtą Įstatymą dėl be žinios dingusių asmenų;

83. smerkia Serbijos stačiatikių bažnyčios naudojimą Serbijos įtakai visame regione plėsti ir ragina šalies religinius lyderius skleisti žinią, kuria būtų skatinami geri kaimyniniai santykiai ir įvairių regiono šalių bei religijų tarpusavio supratimas, taip pat aktyviai prisidėti prie konfrontacijos kultūros prevencijos; ragina apsaugoti religines mažumas Serbijoje ir Kosove ir užtikrinti galimybę patekti į religinių apeigų vietas;

Socialinės ir ekonominės reformos

84. primena, kad parama pagal reformų ir ekonomikos augimo planą priklauso nuo to, ar laikomasi veiksmingų demokratinių mechanizmų, įskaitant daugiapartinę parlamentinę sistemą, laisvus ir sąžiningus rinkimus, pliuralistinę žiniasklaidą, nepriklausomas teismines institucijas, teisinės valstybės principus ir visų įsipareigojimų žmogaus teisių srityje vykdymą, ir nuo konstruktyvaus bendradarbiavimo normalizuojant santykius su Kosovu; susirūpinęs pažymi, kad 2026 m. sausio mėn. Komisija vis dėlto patvirtino pirmąją lėšų išmokėjimą Serbijai pagal Vakarų Balkanų reformų ir ekonomikos augimo priemonę; ragina Komisiją paaiškinti, kaip buvo įvykdytos išankstinės sąlygos; pažymi, kad lėšų skyrimas Serbijai siunčia neteisingą žinią kitoms narystės ES siekiančioms šalims, nes tai rodo, kad ES lėšas galima gauti be tikros pažangos vykdant su stojimu susijusias reformas; mano, kad Europos finansavimu turėtų būti geriau remiamos šalies demokratinės reformos; ragina perprogramuoti atitinkamą esamą ir būsimą ES finansavimą, kad daugiau lėšų būtų skiriama teismų reformoms, kovos su korupcija priemonėms, nepriklausomai žiniasklaidai ir pilietinės visuomenės

organizacijoms bei nepriklausomam kultūros sektoriui remti, siekiant remti jų itin svarbų darbą; pabrėžia, kad per Serbijos vyriausybę teikiama parama turėtų būti nedelsiant sustabdyta, nes nėra aiškios ir patikimos pažangos teisinės valstybės, žiniasklaidos laisvės ir rinkimų sąlygų srityse;

85. pažymi, kad stojimo į ES procesas grindžiamas nacionalinės teisės aktų suderinimu su ES *acquis*; pabrėžia, kad reikia dėti daugiau pastangų įgyvendinant viešųjų finansų valdymo ir viešojo administravimo reformas, taip pat imantis veiksmų dėl ribotų nuolatinių administracinių gebėjimų, nuolat ES investuojant į aukštos kokybės gebėjimų stiprinimo ir dalijimosi žiniomis sistemas; ragina Serbiją dėti daugiau pastangų ir didinti investicijas skatinant savo pasienio regionų socialinį ir ekonominį vystymąsi, kad būtų sprendžiama gyventojų skaičiaus mažėjimo problema ir užtikrinama, kad gyventojai galėtų naudotis pagrindinėmis paslaugomis, įskaitant profesines galimybes, sveikatos priežiūrą ir švietimą;

86. ragina ES ir Vakarų Balkanų šalis sukurti bendradarbiavimo sistemą tarp Europos prokuratūros (EPPO) ir jos Vakarų Balkanų partnerių ir skubiai sudaryti dvišalį darbo susitarimą su Europos prokuratūra, siekiant užtikrinti, kad EPPO galėtų veiksmingai naudotis savo kompetencija, susijusia su PNPP III ir Vakarų Balkanų priemonės lėšomis šalyse gavėjose; ragina finansavimą pagal būsimą priemonę „Globali Europa“ išmokėti laikantis griežtų teisinės valstybės sąlygų;

87. reiškia susirūpinimą dėl skirtų sutarčių, kurioms netaikoma galiojanti viešųjų pirkimų teisinė sistema, masto ir apimties;

88. palankiai vertina Komisijos pasiūlymą pradėti derybas su Serbija ir kitomis Vakarų Balkanų šalimis siekiant jas integruoti į ES tarptinklinio ryšio savo šalies kainomis režimą; pabrėžia, kad ES tarptinklinio ryšio savo šalies kainomis zonos išplėtimas į Vakarų Balkanus duotų apčiuopiamos naudos tiek piliečiams, tiek įmonėms, skatinant žmonių tarpusavio ryšius, stiprinant ekonominius ryšius, remiant mainus švietimo srityje ir sudarant palankesnes sąlygas turizmui; ragina skubiai patvirtinti derybų įgaliojimus ir laiku sudaryti dvišalius susitarimus su Vakarų Balkanų partneriais;

89. palankiai vertina tai, kad bankai Serbijoje oficialiai pradėjo vykdyti tarpvalstybines mokėjimo eurais operacijas per Bendros mokėjimų eurais erdvės (SEPA) sistemą;

90. apgailestaudamas atkreipia dėmesį į demografines problemas, su kuriomis Serbija susiduria dėl gyventojų senėjimo ir mažo gimstamumo ir kurias dar labiau didina jaunimo išvykimas dėl politinio netikrumo ir socialinių bei ekonominių sunkumų;

91. ragina Serbiją stiprinti darbuotojų sveikatos apsaugą ir saugą priimant konkrečią nacionalinę politiką dėl psichosocialinės ir atsirandančios rizikos, be kita ko, trumpalaikių projektų ir platformų

ekonomikos požiūriu, ir užtikrinant darbuotojams veiksmingą teisę atsijungti; ragina Serbiją užtikrinti, kad namų ūkio darbuotojams būtų visapusiškai taikomi darbuotojų sveikatos ir saugos teisės aktai ir kad jie būtų veiksmingai apsaugoti praktiškai, be kita ko, taikant tinkamus darbo inspekcijos ir vykdymo užtikrinimo mechanizmus; ragina Serbiją užtikrinti vienodą moterų ir vyrų darbo užmokestį priimant veiksmingas priemones, kuriomis būtų galima padaryti išmatuojamą pažangą mažinant vyrų ir moterų darbo užmokesčio skirtumą;

92. ragina Serbiją suderinti savo teisės aktus dėl teisės streikuoti su TDO standartais; ragina Serbiją dėti daugiau pastangų siekiant sumažinti lyčių užimtumo skirtumą ir skatinti išmatuojamą pažangą atstovaujant moterims vykdomosiose pareigose;

93. pažymi, kad socialinis dialogas ir konsultacijos su socialiniais partneriais tebėra silpni, ir ragina valdžios institucijas teisiškai ir praktiškai stiprinti kolektyvines derybas ir pasinaudoti Vakarų Balkanų reformų ir ekonomikos augimo priemone socialinių partnerių gebėjimams stiprinti; pažymi, kad Vakarų Balkanų reformų ir ekonomikos augimo priemonės lėšų išmokėjimas ir toliau turi priklausyti nuo socialinių partnerių dalyvavimo rengiant reformų darbotvarkę;

94. pakartoja, kad Serbija turi didinti skaidrumą, susijusį su tiesioginių užsienio investicijų nagrinėjimu;

Energetika, aplinka, darnus vystymasis ir junglumas

95. atkreipia dėmesį į politiškai opius pokyčius, susijusius su naftos ir dujų bendrove „Naftna Industrija Srbije“ (NIS) ir jos nuosavybės struktūros pertvarkymu, atsižvelgiant į JAV nustatytas sankcijas ir į tai, kad NIS kontrolinį akcijų paketą valdo Rusijos bendrovės „Gazprom“ ir „Gazprom Neft“; atkreipia dėmesį į ES ir Kroatijos įsipareigojimą ir paramą siekiant rasti tvarų šios krizės sprendimą; mano, kad labai svarbus saugumo politikos tikslas Serbijai yra atsikratyti priklausomybės nuo Rusijos energijos;

96. ragina Serbijos valdžios institucijas skubiai dėti daugiau pastangų siekiant įvairinti dujų tiekimo šaltinius, be kita ko, stiprinant regionines jungtis, investuojant į atsinaujinančiųjų išteklių energiją ir derinant veiksmus su ES energijos tiekimo įvairinimo strategija; apgailestauja dėl to, kad, nepaisant Serbijos pastangų įvairinti savo energijos tiekimą, siekiant sumažinti priklausomybę nuo Rusijos, neseniai vykusiose derybose susitarta dėl naujo dujų importo susitarimo su Rusija, o tai pakenkė šalies pažangai prisiderinant prie ES energetikos politikos ir sukėlė rimtų abejonių dėl Serbijos įsipareigojimo mažinti savo strateginę priklausomybę nuo Rusijos energijos šaltinių; pažymi, kad energijos šaltinių įvairinimas gali būti laikomas šalies strateginės krypties dalimi;

97. pakartoja, kad svarbu apsaugoti aplinkosaugos standartus Serbijoje, ypač susijusius su kasybos projektais, kartu visapusiškai gerbiant vietos bendruomenių teises;

98. ragina Serbiją tinkamai ir skaidriai tikrinti ir vertinti tiesiogines užsienio investicijas šalyje, ypač atsižvelgiant į aplinkos apsaugos standartus ir tvarumą; reiškia susirūpinimą dėl pranešimų apie aplinkos būklės blogėjimą ir socialinį poveikį, susijusį su didelio masto gavybos projektais, taip pat dėl didelio kasybos ir pramoninės veiklos, kurioje dalyvauja Kinijos investuotojai, dėl kurios Boro ir Majdanpeko savivaldybėse suintensyvėjo vario, aukso ir kitų retųjų medžiagų gavyba, poveikio aplinkai ir visuomenės sveikatai; pabrėžia, kad Serbija, tvirtindama ir įgyvendindama tokius projektus, turi visapusiškai išsaugoti savo konstitucinę tvarką, užtikrinti griežtą aplinkosaugos standartų laikymąsi ir apsaugoti vietos ir tautinių mažumų bendruomenių teises; ragina Serbijos valdžios institucijas užtikrinti visišką skaidrumą, atskaitomybę ir išsamų patikrinimą, susijusį su viešojo pirkimo, privatizavimo ir koncesijų procesais, kuriuose dalyvauja užsienio valstybių valdomos įmonės, įskaitant Kinijos rangovus;

99. yra susirūpinęs dėl neseniai Vakarų Balkanų šalių profesionalių vairuotojų vykdytų blokadų Šengeno erdvės sienos perėjimo punktuose, susijusių su ES atvykimo ir išvykimo sistemos (AIS) įgyvendinimu, o tai kelia grėsmę žmonių pragyvenimui šalyse kandidatėse ir gali sutrikdyti tiekimo grandines ES; ragina Komisiją, glaudžiai bendradarbiaujant su valstybėmis narėmis, įvertinti galimus pragmatiškus ir teisiškai pagrįstus sprendimus, kuriais būtų užtikrinama pusiausvyra tarp transporto sektoriaus veiklos realijų ir poreikio išlaikyti Šengeno *acquis* vientisumą, užtikrinant tinkamas apsaugos priemones ir užkertant kelią bet kokiam piktnaudžiavimui;

100. ragina Serbiją dėti daugiau pastangų siekiant į nacionalinę teisę perkelti atitinkamą aplinkos ir klimato *acquis* ir užtikrinti tinkamą aplinkos apsaugos standartų taikymą; primygtinai ragina Serbijos valdžios institucijas didinti visų investicijų, įskaitant iš Kinijos ir Rusijos, skaidrumą ir gerinti jų poveikio aplinkai vertinimą; palankiai vertina tai, kad priimtas Poveikio aplinkai vertinimo įstatymas ir Strateginio poveikio aplinkai vertinimo įstatymas; vis dėlto pabrėžia, kad veiksmingas įgyvendinimas tebėra labai svarbus, visų pirma užtikrinant, kad visiems projektams būtų taikomos visapusiškos ir skaidrios vertinimo procedūros, kad visuomenės dalyvavimas būtų prasmingas ir savalaikis ir kad jokia administracinė praktika nesudarytų sąlygų įgyvendinti projektus neatlikus išsamaus aplinkosauginio patikrinimo;

101. ragina Serbiją paspartinti suderinimą su Paukščių ir Buveinių direktyvomis ir gerokai padidinti pastangas siekiant nustatyti ir iš anksto paskelbti tinklo „Natura 2000“ teritorijas, kad būtų įvykdyti pagrindiniai įsipareigojimai pagal 27 skyrių, taip pat išplėsti ir

veiksmingai valdyti saugomas teritorijas, be kita ko, stiprinant kovos su nusikaltimais laukinei gamtai vykdymo užtikrinimą; reiškia susirūpinimą dėl didėjančio gavybos pramonės spaudimo didelės vertės biologinės įvairovės teritorijoms, įskaitant saugomas teritorijas ir sengirių ekosistemas; pakartoja, kad apgailestauja, jog nesiimama veiksmų dėl regione veikiančių kasyklų vykdomos taršos, be kita ko, Dragovišticos upėje, ir žalingo poveikio vietos gyventojų sveikatai ir aplinkai;

°

° °

102. paveda Pirmininkei perduoti šią rezoliuciją Europos Vadovų Tarybos pirmininkui, Komisijai, Komisijos pirmininkės pavaduotojui ir Sąjungos vyriausiajam įgaliotiniui užsienio reikalams ir saugumo politikai, valstybių narių vyriausybėms ir parlamentams, taip pat išversti ją į serbų kalbą ir perduoti Serbijos prezidentui, vyriausybei ir Nacionalinei Asamblėjai.